

verkeerseducatieve Route voor fietsers in Assebroek

verkeersvaardigheden inoefenen

INHOUD

Inleiding	5
1 Met de groep op stap	6
2 Betrokkenen bij de VERO	7
3 Algemene oefeningen en tips	8
4 Didactische aanpak	9
5 Verkeerseducatieve route voor fietsers	10

a

1 Start aan de bibliotheek in Daverlopark	12
1.1 Plaats van de fietser op de openbare weg	12
1.2 Straat oversteken naar eenrichtingsfietspad	12
2 Hoek Daverlostraat►Boudewijnlaan: rechts afslaan	13
2.1 Rechts afslaan de Boudewijnlaan in	13
2.2 Einde fietspad	13
2.3 Geparkeerde auto's voorbijfietsen - parkeerstrook	14
2.4 Voorrang aan rechts - doorlopend fietspad	15
3 Verkeerslichten Boudewijnlaan►Astridlaan: links afslaan	16
3.1 Voorsorteren gebruikmakend van een fietsopstelvak	16
3.2 Herhalingsoefeningen: rechts afslaan – fietsen voorbij geparkeerde auto's	17
4 T-kruispunt Prins Karellaan►A. Derrestraat: links afslaan – voorrang aan rechts	18

b

5 Kruispunt met verkeerslichten A. Derrestraat►Vossensteert: oversteken	19
5.1 Gebruik van opstelvak aan verkeerslichten (herhaling)	19
5.2 Bevelen opvolgen van gemachtigd persoon	19
5.3 Afwijken van de fietsweg bij asverschuiving en rijbaanversmalling	20
6 Kruispunt Sint-Kruisstraat►Collegestraat: links afslaan	21
6.1 Links afslaan op kruispunt – voorrang aan rechts	21
6.2 Voorbij geparkeerde auto's fietsen	22
7 Bushalte	23
7.1 De bus nemen	23
7.2 Bus bij het verlaten van zijn halteplaats - voorangsregels	23
8 Kruispunt Collegestraat►Vondelstraat oversteken: voorrang aan rechts	24
8.1 Verhoogd kruispunt met voorrang aan rechts	24
8.2 Oversteken via fietsoversteekplaats	25

INHOUD

C

- 9 Kruispunt met verkeerslichten G. Roelandtsplein ▶ Astridlaan: rechts afslaan 26
 - 9.1 Herhaling fietsopstelvak – verkeersborden 26
 - 9.2 Opletten voor in- en uitstappende reizigers aan bushalte 27
- 10 Generaal Lemanlaan oversteken naar Daverlostraat 28
 - 10.1 Drukke weg oversteken langs zebrapad met de fiets aan de hand 28
 - 10.2 Eenrichtingstraat - fietsen in twee richtingen toegelaten 29
 - 10.3 Hoek Daverlostraat – Hadewijchstraat: verkeersborden 30
- 11 T-kruispunt Daverlostraat ▶ Leliestraat: rechts afslaan 31
 - 11.1 Rechts afslaan op T-kruispunt 31
 - 11.2 Voorrang aan rechts in Leliestraat en Weidestraat 32

d

- 12 Hoek Weidestraat ▶ Odegemstraat: Ronde nemen 33
 - 13 Odegemstraat ▶ Canadaring ▶ K. Andriesstraat: 2x links afslaan 34
 - 13.1 Straat oversteken met de fiets 34
 - 13.2 Links afslaan op rustig T-kruispunt – voorrang aan rechts 34
 - 14 K. Andriesstraat ▶ Weidestraat: Rechts afslaan op T-kruispunt – Dode hoek 35
 - 15 Hoek Weidestraat ▶ Dries: rotonde 36
 - 15.1 Ronde zonder fietspad 36
 - 15.2 Oversteken Dries met fiets aan de hand over zebrapad 37
 - 16 Aankomst aan de bibliotheek in Dries 38
 - 16.1 Je fiets veilig stallen 38
- 6 Verkeersbordenfiche 39**
- 7 Wat betekent... 41**
- Colofon 43**

▶ 4

INLEIDING

Een verkeerseducatieve route of VERO is een vaste uitgestippelde route in een schoolomgeving langs verkeerssituaties die leerrijk zijn voor kinderen. Je kan een VERO te voet of met de fiets afleggen. De voorwaarde is dat kinderen voldoende fietsvaardig zijn om op straat te fietsen. Samen de straat opgaan, houdt een leerproces in over het verkeer, de verkeersborden en -regels, je eigen houding op straat en de mate waarin weggebruikers met elkaar rekening houden.

Doelstellingen van een verkeerseducatieve route:

- Kinderen kunnen als voetganger en fietser veilig deelnemen aan het verkeer.
- Kinderen maken al doende kennis met het verkeersreglement.
- Kinderen kunnen zichzelf beschermen in het verkeer.
- Kinderen kunnen anticiperen op het gedrag van andere weggebruikers en houden daarmee rekening.
- Kinderen zijn vertrouwd met situaties en de basisverkeersborden en -regels op hun weg naar school.

Zie ook eindtermen 6.12 tot 6.16.

Voordelen van een verkeerseducatieve route:

- Het is een route in de schoolomgeving met begeleidende info voor verkeers- en mobiliteitseducatie in de praktijk.
- Kinderen kunnen hun vaardigheden als voetganger of fietser regelmatig oefenen.
- Je kan de route geheel of gedeeltelijk afleggen.
- Je legt de route op eigen tempo af.
- Je gaat op stap wanneer je wilt: tijdens de schooluren, maar ook erbuiten.
- Als je ouders erover informeert, kunnen ze ook zelf met hun kinderen gaan oefenen.

Deze **handleiding** beschrijft een VERO met de fiets. Het is een leidraad voor leerkrachten, ouders en begeleiders die kinderen in de praktijk vertrouwd willen maken met het dagelijks verkeer.

De handleiding bestaat uit:

- een inleiding;
- een kaart met de route;
- fiches met telkens:
 - een korte situatieschets;
 - informatie bij de situatie, een verkeersbord of -regel;
 - één of meer oefeningen die je ter plekke kan doen;
 - foto's bij de route;
- een fiche met verkeersborden en hun betekenis;
- een verklarende lijst met verkeestermen.

Als je de route aflegt in de volgorde zoals beschreven in de tekst, dan volgen de foto's elkaar op. De foto's kan je ter voorbereiding of nabespreking van de oefeningen gebruiken in de klas.

Veel fietsplezier!

1

MET DE GROEP OP STAP

Kinderen maken veel verplaatsingen in groep. Ook de VERO zullen ze meestal in groep afleggen.

STAPPEN

- Om als groep goed zichtbaar te zijn vanop een afstand, kan je fluohesjes dragen.
- Als groep blijf je bij elkaar.
- Als de groep een straat oversteekt, kijkt elk kind goed uit.
- Iedereen luistert aandachtig naar wat de begeleider zegt.
- De kinderen luisteren naar elkaar en laten elkaar uitspreken.
- Als kinderen vragen hebben, kunnen ze die ter plaatse stellen.

FIETSEN

Bij groepsverplaatsingen met de fiets

- Controleer je vlak voor het vertrek nog even de banden, remmen en zadelhoogte door de leerlingen een kort stukje op de speelplaats te laten fietsen.
- Spreek je met de leerlingen armbewegingen of een fluitsignaal af, waardoor de groep verwittigd wordt dat er onderweg een probleem is.
- Zorg je voor voldoende begeleiders met een fluohesje in een andere kleur. Minimum 1 vooraan en 1 achteraan, best ook iemand in het midden.

► 6

verkeerseducatieve Route voor fietsers in Assebroek

2

BETROKKENEN BIJ DE VERO

LEERKRACHTEN EN OUDERS

Zij zijn de belangrijkste verkeersopvoeders. Met de VERO kunnen zij samen met de kinderen verkeerssituaties nog beter onder de knie krijgen. Ouders kunnen ook begeleiden bij het afleggen van de route.

BEWONERS

Je kan bewoners op voorhand meedelen dat hun straat deel uitmaakt van een VERO en hen informeren over het doel en nut ervan. Doordat ze op de hoogte zijn, kunnen ze ook extra voorzichtig zijn tegenover kinderen.

GEMEENTE

Deelgemeente Assebroek heeft de route bewegwijzerd. Je vindt de route ook volledig beschreven in deze handleiding. De borden kunnen ook interessant zijn voor buitenstaanders. Ze wijzen erop dat er kinderen in de buurt kunnen zijn en dat ze dus extra voorzichtig moeten zijn. Er is een groot infopaneel geplaatst aan het startpunt van de route aan de bibliotheek in de Daverlostraat.

► 7

verkeerseducatieve Route voor fietsers in Assebroek

3

ALGEMENE OEFENINGEN EN TIPS

VOETGANGERS EN FIETSERS

- Ieder stukje van de openbare weg (voetpad, gelijkgrondse berm, fietspad, zebrapad, verkeersplateau, ...) goed bekijken en leren benoemen.
- Op verschillende plaatsen bespreken waar je moet stappen of fietsen.
- Leren stoppen vooraleer over te steken! Nooit zomaar de straat over fietsen.
- Nooit oversteken in een bocht! Verder stappen of fietsen tot waar je een goed zicht hebt en waar je zelf beter gezien wordt.
- Uitzonderlijk kan het gebeuren dat een kind hulp moet vragen om over te steken. Leer de kinderen daarom hoe ze hulp kunnen vragen. Vooral bij de jongste kinderen kan je een vast zinnetje inoefenen dat ze dan kunnen gebruiken, zoals "Mevrouw, wilt u me helpen oversteken a.u.b.?"
- Een kruispunt steeds recht oversteken.

FIETSERS

- Op het fietspad of rechts op de rijbaan fietsen als er geen fietspaden zijn.
- Je plaats durven innemen: ongeveer 1 meter afstand houden ten opzichte van de rand van de weg of geparkeerde auto's.
- Kinderen tot 9 jaar mogen met een kinderfiets (wieldiameter tot 50 centimeter) op het voetpad rijden als ze voetgangers niet in gevaar brengen.
- Het is belangrijk om de vero met een goed uitgeruste fiets voor te bereiden. De leerkracht controleert dit best een week voor de groep de eerste keer langs het parcours gaat fietsen. Ter info kan men een fietscontrolekaart downloaden via www.brugge.be/campagne-samenveilig-naar-school

► 8

verkeerseducatieve Route voor fietsers in Assebroek

4

DIDACTISCHE AANPAK

IN DE KLAS

- Je kan vooraf verkeersborden en -regels bespreken, eventueel aan de hand van de foto's in de handleiding.
- Kinderen moeten voldoende fietsvaardig en vertrouwd met de basisverkeersregels zijn. Dat kan door vooraf fietsvaardigheidsoefeningen te organiseren op de speelplaats. Volgende vaardigheden zouden de kinderen al onder de knie moeten hebben:
 - Het gebruik van de versnellingen.
 - Omkijken zonder te slingeren.
 - De arm uitsteken bij het veranderen van richting.
 - Links afslaan.
 - Voorrang aan rechts geven.
 - Rechts afstappen: het is gemakkelijker en veiliger (kant van het voetpad).
- Een aanbod dat je hierbij kan helpen, is **Meester op de fiets**, fietsvaardigheidstraining onder begeleiding van een fietsmeester op je school. Meer info vind je op: www.meesteropdefiets.be.
- Voor een eerste verkenning splits je het parcours best op in vier ongeveer even lange stukken:
 - a van de startplaats tot de verkeerslichten in de A. Derrestraat
 - b van de verkeerslichten A. Derrestraat tot de G. Lemanlaan
 - c van de G. Lemanlaan tot de rotonde Weidestraat – Odegemstraat
 - d van de rotonde Weidestraat – Odegemstraat tot eindpunt vero
- Nadat je de route hebt afgelegd, kan je aan de hand van de foto's in de handleiding bepaalde situaties, oefeningen en verkeersborden nog een keer bespreken in de klas.

► 9

verkeerseducatieve Route voor fietsers in Assebroek

4

DIDACTISCHE AANPAK

OP STRAAT

- De kinderen kunnen individueel (buiten schooltijd) en in groep (in schoolverband) op straat hun fietsvaardigheden inoefenen. Ze leren de verkeersregels en -borden toe te passen en geraken meer vertrouwd met andere verkeersdeelnemers.
- Zorg ook steeds dat de kinderen en jijzelf op een reglementaire en veilige plaats staan als je uitleg geeft. Blokkeer dus geen fiets- of voetpaden.

EVALUATIE

De leerlingen kunnen het parcours afleggen en de begeleider gaat na of ze dat op een veilige en verantwoorde manier doen. Mogelijke proeven hierbij zijn:

1 Einde derde leerjaar

De leerlingen leggen een fietsvaardigheidstest af op de speelplaats.

2 Einde vierde leerjaar

De leerlingen rijden een eenvoudige omloop, waarbij ze bewijzen dat ze:

- op de juiste plaats rijden;
- op een correcte manier rechts afslaan.

3 Einde vijfde leerjaar.

Eind april biedt de Vlaamse Stichting Verkeerskunde De Grote Verkeerstoets aan. Beschouw dit gerust als een soort theoretisch examen vooraleer u met de leerlingen Het Grote fietsexamen gaat voorbereiden. Info : zie www.verkeerstoets.be.

4 Einde zesde leerjaar

De leerlingen leggen de omloop af waarbij je o.a. volgende vaardigheden test:

- je plaats weten op de openbare weg;
- rechts en links afslaan;
- een kruispunt oversteken;
- een rotonde gebruiken;
- manoeuvres zoals vertrekken, inhalen en stoppen.

Info: het grote Fietsexamen via VSV.

Voor begeleidde fietsvaardigheidstraining op school, kan je een beroep doen op het aanbod **Meester op de fiets**. Voor meer info surf je naar www.meesteropdefiets.be.

Voor achtergrondinformatie over een verkeerseducatieve route, kan je de brochure **Met de klas de straat op** lezen, te bestellen bij de Vlaamse Stichting Verkeerskunde.

Deze vero kan ook gebruikt worden om het Buitengewoon Fietsbrevet (einde BuBaO) en de FietsOmeter (eerste graad secundair onderwijs) af te nemen.

Info via de Vlaamse Stichting Verkeerskunde.

5

VERO VOOR FIETTERS

- De totale afstand van de route bedraagt 5,7 kilometer. Dat komt overeen met ongeveer 25 minuten fietsen. Alle basis- en secundaire scholen van Assebroek vinden gemakkelijk aansluiting op de route.
- De route start en eindigt aan de bibliotheek in het Daverlopark aan het infopaneel over de VERO.
- De route is ingedeeld in 15 deeltrajecten. Bij elk traject horen een of meerdere info- en oefenmomenten rond concrete verkeerssituaties. Deze worden op de volgende pagina's beschreven.
- Het is mogelijk om slechts een deel van de route af te leggen (4 delen: zie **a, b, c** en **d**)

verkeerseducatieve Route voor fietsers in Assebroek

START AAN DE BIBLIOTHEEK IN DAVERLOPARK

Verzamel met de leerlingen voor de bibliotheek aan het infobord over de VERO-route. Volg de wegwijzers die je links achter de bibliotheek en via de sportvelden naar de parkuitgang aan het conciërggebouw in de Daverlostraat leiden. Hou hier halt voor info en oefening 1.1 en 1.2. Steek vervolgens de Daverlostraat over en rij naar links. Neem het fietspad aan de rechterkant van de rijbaan tot op de hoek met de Koning Boudewijnlaan.

1.1 PLAATS VAN DE FIETSER OP DE OPENBARE WEG

De algemene regels zijn:

- Op fietspaden mag je met twee naast elkaar rijden, als je andere weggebruikers van het fietspad niet hindert of in gevaar brengt. Moet je andere weggebruikers kruisen of inhalen, of word je ingehaald, dan fiets je achter elkaar.
- Is er geen fietspad, dan mogen fietsers binnen de bebouwde kom met twee naast elkaar rijden op de rijbaan, behalve wanneer kruisen met een tegenligger niet mogelijk is. Buiten de bebouwde kom moeten fietsers achter elkaar rijden bij het naderen van achteropkomend verkeer.
- Op de rijbaan hou je best een beetje ruimte vrij langs je rechterkant. Anders loop je het risico van de rijbaan gereden te worden of ga je misschien in de goot rijden met kans op vallen. Laat ongeveer 1 meter afstand ten opzichte van de stoeprand of geparkeerde auto's.
- Let op voor parkerende auto's. Als een autobestuurder stopt bij een lege parkeerplaats en zijn richtingaanwijzer aanzet, stop je en wacht je best tot de wagen geparkeerd is.

► 12

1.2 STRAAT OVERSTEKEN NAAR EENRICHTINGSFIETSPAD

In de Daverlostraat is er aan beide kanten van de rijbaan een afgescheiden eenrichtingsfietspad en een parkeerstrook. Op de rijbaan kan het verkeer uit beide richtingen komen.

Oversteken met de fiets doe je hier zo:

- Stel je op voor het fietspad en kijk goed links.
- Als het fietspad vrij is, steek je het over met je fiets aan de hand en stel je opnieuw op tussen het fietspad en de rijbaan.
- Kijk nu naar links en rechts en wacht tot de rijbaan vrij is.
- Kijk ook meteen naar het fietspad aan de overzijde van de rijbaan en wacht tot het vrij is.
- Fiets vervolgens de rijbaan over en neem je plaats in op het fietspad aan de overzijde van de rijbaan en rij naar links.

OPGELET

Steek de rijbaan recht over, niet schuin. Nog veiliger is het om met de fiets aan de hand de Daverlostraat over te steken. Kijk ook goed uit voor de geparkeerde auto's op de parkeerstroken. Zijn er autobestuurders van plan om te vertrekken? Zoek oogcontact.

OEFENING

Vraag de leerlingen hardop te zeggen wat ze zien en doen. Zo krijg je zicht op het proces dat zich afspeelt. De kinderen zijn op die manier ook verplicht om de techniek te verwoorden.

HOEK DAVERLOSTRAAT ► BOUDEWIJNLAAN: RECHTS AFSLAAN

Aan de hoek van de Daverlostraat met de Boudewijnlaan sla je rechts af. Plaats je hier even aan de kant voor infomoment 2.1 en 2.2. Rij de Boudewijnlaan in en stop even verderop voor infomoment 2.3. Rij vervolgens door tot net voor de kruising met de Paolalaan aan de Steinerschool voor info- en oefenmoment 2.4. Fiets daarna tot aan de verkeerslichten aan de Astridlaan.

2.1 RECHTS AFSLAAN DE BOUDEWIJNLAAN IN

Dit doe je zo:

- Minder je snelheid.
- Kijk over je linkerschouder naar de bestuurders links en achter je.
- Kijk naar de tegenliggers in de Daverlostraat. Deze voertuigen zouden ook de Boudewijnlaan kunnen inrijden. Je hebt wel voorrang, maar je kan best voorzichtig zijn.
- Steek je arm uit naar rechts om aan te geven wat je van plan bent.
- Je neemt een scherpe bocht naar rechts.
- Met beide handen aan het stuur rijd je verder.

OPGELET

In het begin van de Boudewijnlaan is er maar een klein stukje fietspad – rood gekleurd en afgebakend met onderbroken strepen – alvorens het fietspad ophoudt en je op de rijbaan moet rijden. Hou dus goed rechts op het fietspad en rij achter mekaar.

OEFENING

Overloop samen met de kinderen de verschillende stapjes. Doe de oefening voor. Laat de kinderen luidop de stapjes herhalen en laat hen oefenen. Vraag daarbij de leerlingen hardop te zeggen wat ze zien en doen. Zo krijg je zicht op het proces dat zich afspeelt. De kinderen zijn op die manier ook verplicht om de techniek te verwoorden.

► 13

2.2 EINDE FIETSPAD

Wanneer je vanop een fietspad de rijbaan moet oprijden aan het einde van het fietspad, heb je voorrang als je rechtdoor rijdt. Je moet natuurlijk wel erg goed opletten, want niet alle bestuurders zijn goed op de hoogte van deze regel en het is ook niet altijd duidelijk. Veel autobestuurders gaan ervan uit dat zij degenen zijn die voorrang hebben.

Het fietspad verlaten doe je zo:

- Verminder je snelheid bij het naderen van het einde van het fietspad.
- Kijk over je linkerschouder of je veilig de baan op kan rijden.
- Als dat niet kan, is het veiliger te stoppen op het fietspad.
- Verlaat het fietspad en rij verder aan de rechterkant van de rijbaan.

OEFENING

Vraag de leerlingen hardop te zeggen wat ze zien en doen. Zo krijg je zicht op het proces dat zich afspeelt. De kinderen zijn op die manier ook verplicht om de techniek te verwoorden.

2.3 GEPARKEERDE AUTO'S VOORBIJFIETSEN - PARKEERSTROOK

Als fietser moet je soms plots uitwijken voor hindernissen op het fietspad of op de rijbaan. De meest voorkomende oorzaak is een autoportier dat plots openzwaait of een auto die een parkeerplaats verlaat. Let hiervoor op in de Koning Boudewijnlaan.

Automobilisten mogen nooit zomaar hun portier openzwaaien of hun parkeerplaats verlaten, maar het gebeurt. Als fietser ben je maar beter goed voorbereid.

Jonge fietsers leren dus best anticiperend kijken. Dat wil zeggen: geconcentreerd vooruitkijken om zoveel mogelijk risicosituaties tijdig te kunnen erkennen en inschatten: kijken of er iemand in de auto zit, nagaan of een richtingaanwijzer knippert en luisteren of de motor draait.

Op het moment van een onverwachte situatie is een snelle beslissing nodig: hard remmen en tijdig kunnen stoppen, veilig kunnen uitwijken, ... Plots kunnen uitwijken op een veilige manier is zeer moeilijk en vraagt veel vaardigheid en ervaring.

PARKEERSTROOK (INFO)

De witte lijn op de rijbaan geeft de denkbeeldige rand van de rijbaan aan. De ruimte rechts van deze lijn is voorbehouden voor stilstaan en parkeren. Als fietser mag je op deze parkeerzone volgen en rechts van deze lijn rijden. Je doet dit best niet wanneer er veel auto's geparkeerd staan of wanneer je veel moet slalommen tussen de geparkeerde auto's.

HOEK DAVERLOSTRAAT ► BOUDEWIJNLAAN: RECHTS AFSLAAN

2.4 VOORRANG AAN RECHTS - DOORLOPEND FIETSPAD

VOORRANG AAN RECHTS (INFO)

Voorrang aan rechts geldt op elk kruispunt waar geen verkeerslichten, verkeersborden of een politieagent de voorrang regelen. Voorrang aan rechts betekent dat je voorrang moet geven aan een bestuurder die van rechts komt aangereden. Zelfs als hij gestopt is, behoudt hij toch zijn voorrang. Die regel werd op 1 maart 2007 aangepast. Voordien verloor die bestuurder zijn voorrang als hij gestopt was.

Vaak staan er aanwijzingen aan het kruispunt om een bestuurder eraan te herinneren dat op dit kruispunt voorrang aan rechts geldt: zoals het verkeersbord met het kruis of een kruis gemarkeerd op de weg.

Ter hoogte van de Steinerschool waar de Koning Boudewijnlaan de Prinses Paolalaan kruist, is voorrang aan rechts van toepassing voor de autobestuurders die uit Boudewijnlaan komen. Zij moeten voorrang verlenen aan de auto's die van rechts uit de Paolalaan komen. Voor fietsers is deze voorrangsregel hier **niet van toepassing**. Ter hoogte van de kruising met de Paolalaan loopt immers een **doorlopend fietspad**: dit is een fietspad dat afgebakend is door twee evenwijdige onderbroken witte lijnen. Fietsers op dit fietspad hebben voorrang, ook op de auto's die van rechts komen!

Wees echter op je hoede voor auto's uit de Paolalaan. Deze voorrangsregel is niet bij iedereen goed gekend. Vertraag dus steeds en zoek oogcontact met de autobestuurders.

ZEBRAPADEN EN VOORRANGSREGELS (INFO)

Vlak voor de Paolalaan, waar het fietspad begint, kruist het fietspad een zebrapad.

Als de zebrastrepen doorlopen over het fietspad, hebben de voetgangers die wensen over te steken op het zebrapad voorrang op de fietsers op het fietspad. Als de zebrastrepen onderbroken worden op het fietspad, hebben de fietsers voorrang.

Hier lopen de zebrastrepen door. Vertraag dus je snelheid en stop voor het zebrapad om voetgangers door te laten.

OEFENING

Vraag de leerlingen welke voorrangsregel hier geldt en hoe ze dat kunnen zien. Laat hen vervolgens een voor een het kruispunt naderen en oversteken of laat hen zeggen wanneer het veilig is voor de klasgroep om over te steken.

VERKEERSLICHTEN BOUDEWIJNLAAN ► ASTRIDLAAN: LINKS AFSLAAN

Neem even plaats op het voetpad voor de verkeerslichten en geef hier info en oefening 3.1. Sla vervolgens linksaf de Astridlaan in. Rij op het fietspad aan de rechterkant van de rijbaan. Aan de kruising met de Prins Karellaan en verderop in de Prins Karellaan hou je halt voor enkele herhalingsoefeningen 3.2. Rij vervolgens door tot het einde van de Prins Karellaan.

3.1 VOORSORTEREN GEBRUIKMAKEND VAN EEN FIETSTOPSTELVAK

Het kruispunt van Boudewijnlaan met Astridlaan is uitgerust met verkeerslichten. Op de rijbaan is een **fietsopstelvak** gemarkeerd. Dit is een strook over de volledige breedte van de rijrichting die door twee dikke stopstrepen afgebakend is. Wanneer het verkeerslicht op rood staat, kunnen fietsers zich in dit vak voor de wachtende voertuigen opstellen over de gehele breedte van de rijrichting. Auto's moeten bij oranje of rood licht steeds stoppen voor de eerste stopstreep. Afhankelijk van de rijrichting die je als fietser uit moet, kies je om eerder links of rechts te staan in het vak.

Omdat je hier linksaf moet, stel je je uiterst links op in het fietsopstelvak. Wanneer het licht op groen springt, fiets je traag een eindje rechtdoor op de Astridlaan en hou je daarbij uiterst links op de rechterrijbaan.

- Wacht tot er geen tegenliggend verkeer meer komt uit de Vooruitgangstraat.
- En draai dan met een grote bocht links af. Hou daarbij beide handen aan het stuur.

Opgepast voor het zebrapad dat het fietspad kruist: je hebt hier als fietsers geen voorrang op de voetgangers! De zebrastrepen lopen door over het fietspad.

OEFENING

Overloop samen met de kinderen de verschillende stapjes. Laat de kinderen vervolgens de verschillende stapjes luidop formuleren. Doe dan zelf de oefening voor en laat de kinderen vervolgens in kleine groepjes oefenen nadat ze luidop alle stapjes hebben herhaald.

► 16

**VERKEERSLICHTEN BOUDEWIJNLAAN ► ASTRIDLAAN:
LINKS AFSLAAN**

**3.2 HERHALINGSOEFENINGEN:
RECHTS AFSLAAN – FIETSEN VOORBIJ GEPARKEERDE AUTO'S**

Herhaal:

ZIE OEFENING 2.1

rechts afslaan de Prins Karellaan in;

► 17

ZIE OEFENING 2.3

geparkeerde auto's voorbijfietsen - parkeerstrook.

Laat de leerlingen in beide gevallen zelf vertellen hoe ze deze verkeerssituaties moeten aanpakken. Corrigeer waar nodig.

T-KRUISPUNT PRINS KARELLAAN ► A. DERRESTRAAT: LINKS AFSLAAN – VOORRANG VAN RECHTS

Aan het einde van de Prins Karellaan, op het T-kruispunt met de August Derrestraat, sla je links af. Hou halt voor een info- en oefenmoment en rij verder op de rijbaan tot aan het kruispunt met verkeerslichten van A. Derrestraat met Bossuytlaan-Vossensteert.

Links afslaan is een moeilijk manoeuvre voor kinderen. Ze moeten de techniek grondig ingeoeft hebben tijdens hun fietsvaardigheidstraining vooraleer ze die in het echte verkeer kunnen toepassen.

Bij een T-kruispunt mondt de ene weg loodrecht uit op de andere en stopt. Als je een T-kruispunt oversteekt, moet je, afhankelijk van de plaats waar je staat en de richting die je uit wil, kijken naar alle richtingen vanwaar verkeer kan komen.

Hier kijk je dus goed naar links, naar rechts en achter je.

Links afslaan vanuit de Prins Karellaan in de A. Derrestraat doe je als volgt:

- Minder je snelheid bij het naderen van het T-kruispunt.
- Kijk over je linkerschouder om na te gaan of er geen achterliggers zijn. Zorg ervoor dat je goed rechts blijft rijden.
- Steek je linkerarm uit als er geen verkeer nadert.
- Wijk geleidelijk uit naar links tot in het midden van de rijbaan (voorsorteren). Breng je linkerhand terug naar je stuur.
- Stop net voor de kruising met de A. Derrestraat en zet daarbij één voet op de grond.
- Pas de voorrangsregels toe: bekijk wegmarkeringen (stoptekens, haaiantanden) en verkeersborden (voorrangsborden, stopbord, ...).
- In deze situatie zijn er geen wegmarkeringen en verkeersborden. Hier geldt bijgevolg voorrang aan rechts (**zie 2.4**). Alle bestuurders die van rechts uit de A. Derrestraat komen hebben voorrang. De bestuurders die van links komen moeten stoppen voor jou.
- Als het veilig is, sla je met een zo groot mogelijke bocht links af.
- Fiets met beide handen aan het stuur verder langs de rechterkant op de rijbaan.

► 18

OEFENING

Doe de oefening voor terwijl je luidop zegt wat je doet. Laat de kinderen de verschillende stapjes nog eens luidop zeggen en laat ze vervolgens zelf een voor een het manoeuvre uitvoeren.

KRUISPUNT MET VERKEERSLICHTEN A. DERRESTRAT ▶ VOSSENSTEERT: OVERSTEKEN

Aan het kruispunt geef je info- en oefenmomenten 5.1 en 5.2. Steek vervolgens bij groen licht het kruispunt over en rij de Sint-Kruisstraat in. Hou even halt bij de kruising met de Sint-Kristoffelstraat aan de linkerkant (voor infomoment 5.3). Rij daarna door tot aan het kruispunt met de Collegestraat.

5.1 GEBRUIK VAN OPSTELVAK AAN VERKEERSLICHTEN (HERHALING)

Kijk terug naar info en **oefening 3**. Omdat je hier rechtdoor fietst, plaats je je bij rood licht, eerder rechts in het opstelvak.

In tegenstelling tot de Boudewijnlaan, is er hier geen fietspad in de A. Derrestraat. Je nadert hier het kruispunt als fietser op de rijbaan.

Bevindt er zich een rij wachtende auto's voor het verkeerslicht, dan mag je die voorzichtig langs rechts tot op het fietsopstelvak voorbijrijden. Als de auto's te dicht tegen het voetpad staan, blijf je best wachten in de file.

OEFENING

Vraag de leerlingen hardop te zeggen wat ze zien en doen. Zo krijg je zicht op het proces dat zich afspeelt. De kinderen zijn op die manier ook verplicht om de techniek te verwoorden.

▶ 19

5.2 BEVELEN OPVOLGEN VAN GEMACHTIGD PERSOON

Aan het kruispunt A. Derrestraat - Vossensteert tref je wel eens een agent aan die het verkeer regelt, meestal een politieagent in uniform. In dat geval gelden zijn bevelen boven de verkeerslichten, -tekens en -regels.

OEFENINGEN

Vraag aan de kinderen wat volgende tekens van de agent betekenen?

Arm rechtop gestoken: stoppen voor alle weggebruikers en wie zich op het kruispunt bevindt, moet het kruispunt vrijmaken.

De arm of armen horizontaal uitgestrekt: deze horizontale richting duidt de rijrichting aan waarin de weggebruikers zich mogen verplaatsen.

- Staat de agent met zijn gezicht of rug naar je toe en wijzen zijn armen dwars op jouw rijrichting, dan moet je stoppen.
- Staat de agent in profiel voor je en wijzen zijn armen in dezelfde rijrichting als die waar jij heengaat, dan mag je doorrijden.

Wat als? Stel dat er geen gemachtigd persoon het verkeer regelt en de verkeerslichten werken ook niet, wie heeft er dan op dit kruispunt voorrang? Laat de kinderen kijken naar de verkeersborden en de wegmarkeringen. Corrigeer indien nodig.

b

5

KRUISPUNT MET VERKEERSLICHTEN A. DERRESTRAT – ▶ VOSSENSTEERT: OVERSTEKEN

5.3 AFWIJKEN VAN DE FIETSWEG BIJ ASVERSCHUIVING EN RIJBAANVERSMALLING

Wanneer je van je fietsweg afwijkt zoals bij de asverschuiving in de Sint-Kruisstraat, kijk dan altijd zeer goed achter je of er geen verkeer aankomt en maak duidelijk dat je gaat afwijken van je rijweg door je linkerarm uit te steken. Rij zo snel mogelijk terug op het fietspad of rechts op de rijbaan.

Verderop in de Sint-Kruisstraat bij het verhoogd plateau ter hoogte van Mispelbilk, wordt de rijbaan tijdelijk breder. Als de rijbaan opnieuw versmalt, kijk je best eerst over je linkerschouder voor je links uitwijkt. Het is ook aangeraden om hier je linkerarm of –hand uit te steken.

OEFENING

Doe het manoeuvre voor en laat vervolgens de kinderen één voor één oefenen. Laat hen luidop zeggen wat ze zien en doen.

▶ 20

verkeerseducatieve Route voor fietsers in Assebroek

b 6

KRUISPUNT SINT-KRUISSTRAAT ► COLLEGESTRAAT: LINKS AFSLAAN

Vooraleer op het kruispunt links af te slaan en de Collegestraat in te rijden, geef je info en oefening 6.1. Verderop in de buurt van basisschool De Touwladder hou je halt voor info – en oefenmoment 6.2. Rij vervolgens door tot aan de bushalte voorbij de school op je rechterkant.

6.1 LINKS AFSLAAN OP KRUISPUNT – VOORRANG AAN RECHTS

Links afslaan op het kruispunt van Sint-Kruisstraat met de Collegestraat doe je als volgt:

- Vertraag als je het kruispunt nadert.
- Kijk over je linkerschouder of het veilig is om af te slaan. Zorg ervoor dat je goed rechts blijft rijden op de rijbaan.
- Steek je linkerarm uit om aan te geven aan de bestuurders achter je dat je links wil afslaan.
- Wijk geleidelijk uit naar links tot in het midden van de rijbaan (voorsorteren). Breng je linkerhand terug naar je stuur.
- Net voor het kruispunt bekijk je wie hier voorrang heeft. Kijk daarbij goed naar de verkeersborden en de wegmarkeringen en bekijk vanuit welke richtingen auto's en fietsers kunnen komen
 - er zijn geen verkeersborden of wegmarkeringen die iets zeggen over al dan niet voorrang verlenen. Dit betekent dat voorrang aan rechts van toepassing is;
 - auto's en fietsers kunnen van rechts en links en uit de tegengestelde richting komen. De tegenliggers hebben altijd voorrang.
- Steek je linkerarm uit om aan te geven dat je links wil afslaan.
- Kijk links, rechts en voor je of er verkeer aankomt.
- Als het veilig is, sla je met beide handen aan het stuur met een zo groot mogelijke bocht links af, fiets verder langs de rechterkant van de rijbaan.
- Let op de voetgangers aan het zebrapad: zij hebben voorrang!

Zijn de leerlingen nog niet heel vaardig, dan stoppen ze best aan dit kruispunt en plaatsen ze één voet op de grond, vooraleer ze de bocht nemen. Later kunnen ze de techniek om in een vloeiende beweging de bocht te nemen, oefenen.

OEFENING

Overloop samen met de kinderen de verschillende stapjes en probeer samen met hen te weten te komen wie voorrang heeft en vanwaar het verkeer kan komen.

Laat de kinderen de verschillende stapjes luidop formuleren. Doe vervolgens de oefening voor en laat de kinderen daarna in kleine groepjes oefenen nadat ze eerst nog eens alle stapjes luidop hebben herhaald.

b

6

KRUISPUNT SINT-KRUISSTRAAT ► COLLEGESTRAAT: LINKS AFSLAAN

6.2 VOORBIJ GEPARKEERDE AUTO'S FIETSEN

In de buurt van basisschool De Touw ladder heb je vaak te maken met auto's die geparkeerd staan of hun parkeerplaats verlaten en met automobilisten die hun portier openzwaaien. In de Collegestraat kunnen auto's bovendien langs beide kanten van de rijbaan parkeren.

Jonge fietsers leren best anticiperend kijken. Dat wil zeggen: geconcentreerd vooruitkijken om zoveel mogelijk risicosituaties tijdig te kunnen inschatten. De Collegestraat is niet erg breed. Let dus op voor tegenliggers wanneer je geparkeerde auto's voorbijrijdt. Dat doe je zo:

- Luister of de motor van de auto draait en kijk of zijn richtingaanwijzer werkt. Als de autobestuurder aanstalten maakt om weg te rijden, steek je de auto best niet voorbij.
- Minder snelheid en kijk voor je uit. Komt er een tegenligger aan? Kan je de auto voorbijrijden zonder de tegenligger te hinderen?
- Kijk over je linkerschouder. Komt er achterliggend verkeer aan?
- Versnel of vertraag afhankelijk van het verkeer voor en achter je. Stop indien nodig.
- Steek je linkerarm uit voor je uitwijkt.
- Rij het voertuig langs links voorbij. Wijk geleidelijk uit naar links en niet plotseling.
- Breng je linkerarm weer naar het stuur terwijl je de auto voorbijrijdt.
- Kijk of er iemand in de auto zit die het portier zou kunnen openen. Hou in dat geval voldoende afstand – ongeveer 1 meter van de auto.
- Fiets na het voorbijsteken weer rechts op de rijbaan.

Op het moment van een onverwachte situatie is een snelle beslissing nodig: hard remmen en tijdig kunnen stoppen, veilig kunnen uitwijken, ... Plots kunnen uitwijken op een veilige manier is zeer moeilijk en vraagt veel vaardigheid en ervaring.

Let ook op aan de zebrapaden in de Collegestraat: voetgangers die willen oversteken over een zebrapad hebben voorrang! Vertraag dus steeds als je een zebrapad nadert en kijk of er geen voetgangers zijn die aanstalten maken om over te steken.

OEFENING

Leg deze oefening uit bij een geparkeerde auto op een rustige plek. Doe de oefening voor terwijl je luidop zegt wat je doet. Laat de kinderen daarna oefenen. Vraag hen hardop te zeggen wat ze zien en doen. Zo krijg je zicht op het leerproces dat zich afspeelt. De kinderen zijn op die manier ook verplicht om de techniek te verwoorden.

verkeerseducatieve Route voor fietsers in Assebroek

BUSHALTE

Aan de bushalte hou je eventueel halt voor info- en oefenmomenten 7.1 en 7.2. Rij vervolgens verder tot aan het kruispunt van de Collegestraat met de Vondelstraat.

7.1 DE BUS NEMEN

Volgende vragen kan je stellen aan de kinderen:

Welke informatie vind je terug op de haltepaal?

- De naam van de halte: O.L.V. College.
- Informatie over de buslijnen die hier voorbijkomen, in dit geval enkel buslijn 10.

Waar kan je de dienstregeling en het traject van de bussen nog terugvinden?

- Op www.delijn.be.
- Je kan ze opvragen bij de Lijnwinkel in je buurt.

Leer de kinderen dat het belangrijk is om goed uit te kijken wanneer je in of uit een bus stapt. Komt er geen verkeer aan? Hinder je geen andere voetgangers of fietsers? Pas wanneer het veilig is, stap je in of uit de bus.

OEFENING

Geef de leerlingen als opdracht uit te zoeken wanneer de eerstvolgende bus aankomt en wat de eindbestemming ervan is.

7.2 BUS BIJ HET VERLATEN VAN ZIJN HALTEPLAATS - VOORRANGSREGELS

Binnen de bebouwde kom mag je een lijnbus niet inhalen wanneer zijn richtingaanwijzers aangeven dat hij zijn halteplaats wilt verlaten. Je moet in dit geval als fietser afremmen, stoppen en de bus voorrang verlenen.

Als de linker richtingaanwijzer niet werkt, mag je de bus wel inhalen. In dat geval:

- rem je af bij het naderen van de bus en kijk je over je linkerschouder naar de bestuurders achter je;
- steek je je linkerarm uit om achterliggend verkeer aan te geven dat je de bus wenst in te halen;
- begeef je je naar de linker achterhoek van de bus en hou je voldoende afstand;
- kijk je ook of er geen auto's uit de tegengestelde richting komen;
- als de rijbaan vrij is in beide richtingen, haal je de bus in;
- eens voorbij de bus, fiets je terug naar de rechterkant van de rijbaan.

Let heel goed op: de buschauffeur mag zijn halteplaats niet verlaten als je al aan het inhalen bent en links naast de bus rijdt. Hou daar rekening met de dode hoek. Maar wees op je hoede en zorg er voor dat je in het slechtste geval onverwacht toch naar links kan uitwijken.

Buiten de bebouwde kom geldt deze voorrangsregel voor de bus niet. Daar moet de buschauffeur voorrang verlenen aan de auto's en fietsers bij het verlaten van de halteplaats.

b 8

KRUISPUNT COLLEGESTRAAT ► VONDELSTRAAT OVERSTEKEN: VOORRANG AAN RECHTS

Voor het kruispunt hou je info- en oefenmoment 8.1. Rij vervolgens door tot aan het kruispunt van de Collegestraat met de Tramstraat waar je deze oefening kan herhalen. Steek over en neem het fietsdoorsteekje richting Gaston Roelandtsplein. Geef op het einde van de fietsdoorsteek het info- en oefenmoment 8.2 en rij door tot aan de verkeerslichten op het kruispunt met de K. Astridlaan.

8.1 VERHOOGD KRUISPUNT MET VOORRANG AAN RECHTS

Het kruispunt van Collegestraat en Vondelstraat is verhoogd.

Oversteken doe je hier als volgt:

- Vertraag voor je aan het kruispunt komt.
- Kijk goed naar de verkeersborden en de wegmarkeringen om te weten wie voorrang heeft op dit kruispunt en vanuit welke richtingen het verkeer kan komen.
 - Als er geen verkeersborden of wegmarkeringen zijn zoals hier, geldt voorrang aan rechts (zie **2.4** Voorrang aan rechts).
 - Het verkeer, zowel auto's als fietsers, kan vanuit alle richtingen komen.
- Stop en plaats een voet op de grond om goed te kunnen kijken.
- Kijk voor het oversteken naar links en naar rechts. De bestuurders die van links komen moeten stoppen voor jou, maar wees toch op je hoede! Als de rijbaan vrij is, steek je over.
- Geef voorrang aan de voetgangers die via het zebrapad willen oversteken.
- Met beide handen aan het stuur rij je verder, hou daarbij rechts van de rijbaan.

► 24

OEFENING

Vraag de leerlingen welke voorrangsregel hier geldt en hoe ze dat kunnen zien. Laat hen vervolgens een voor een het kruispunt naderen en oversteken of laat hen zeggen wanneer het veilig is voor de klasgroep om over te steken.

Een 80-tal meter verderop kruist de Collegestraat de Tramstraat. Je moet hier recht door het fietspad nemen richting G. Roelandtsplein. Je kan hier **oefening 8.1** herhalen. Ook hier geldt voorrang aan rechts.

verkeerseducatieve Route voor fietsers in Assebroek

KRUISPUNT COLLEGESTRAAT ► VONDELSTRAAT OVERSTEKEN: VOORRANG AAN RECHTS

FIETSDOORSTEEKJE NEMEN (INFO)

Doorsteekjes zijn korte verbindingswegen voorbehouden voor voetgangers en fietsers. Het zijn vaak aangename, korte en veilige alternatieven op de route naar school. Het doorsteekje hier is een tweerichtingsfietspad. Hou dus goed rechts!

8.2 OVERSTEKEN VIA FIETSOVERSTEEKPLAATS

► 25

Aan het einde van de fietsdoorsteek steek je rechts het Gaston Roelandsplein over en vervolgens neem je het fietspad aan de rechterkant van het plein.

Een fietsoversteekplaats herken je meestal aan het blauwe aanwijzingsbord Oversteekplaats voor fietsers en aan een strook afgebakend met witte vierkanten of parallellogrammen op de rijbaan. Fietsers die de oversteekplaats willen oprijden hebben nooit voorrang. Vaak wordt dit met haaiantanden op de rand van het fietspad en de rijbaan aangegeven. Komt er een auto aan terwijl je al aan het oversteken bent, dan moet die natuurlijk wel stoppen.

Hier is de fietsoversteekplaats uitsluitend aangeduid met de witte parallellogrammen aan beide zijden. Oversteken, doe je hier zo:

- minder je snelheid bij het naderen van de fietsoversteekplaats;
- stop aan het einde van het roze gekleurde fietspad. Zet hiervoor minstens één voet aan de grond;
- steek even je rechterarm uit zodat andere bestuurders – ook de fietsers achter je - weten welke richting je uit wil;
- kijk schuin links voor je en schuin rechts achter je;
- als de rijbaan vrij is, steek je over tussen de witte blokken met beide handen aan het stuur.

Oefen vervolgens een voor een het oversteken van de oversteekplaats en zeg luidop wat je doet.

KRUISPUNT MET VERKEERSLICHTEN ROELANDTSPLEIN ▶ ASTRIDLAAN: RECHTS AFSLAAN

Aan de verkeerslichten fiets je rechtsaf het fietspad op van de Astridlaan, richting Gentpoort. Hou even halt voor info- en oefenmoment 9.1. Verderop hou je even halt vlak voor de bushalte aan je rechterkant voor infomoment 9.2 en fiets je vervolgens door tot waar de Daverlostraat uitmondt in de Generaal Lemanlaan.

9.1 HERHALING FIETSOPSTELVAK – VERKEERSBORDEN

Opnieuw hebben we hier een situatie met een fietsopstelvak. Herhaal hier **info- en oefeningsmoment 3.1**. Stel je bij rood licht uiterst rechts op in het fietsopstelvak.

VERKEERSBORDEN (INFO)

Er bestaan verschillende soorten verkeersborden. De meest gekende zijn: gevaarsborden, gebodsborden, verbodsborden, voorrangsborden en aanwijzingsborden. Bekijk de verkeersbordenfiche in deze handleiding onder 6.

- Een gevaarsbord kondigt een gevaar aan, iets waarvoor je moet opletten.
- Een gebodsbord legt een bepaald gebod op, iets wat je moet doen.
- Een verbodsbord legt een bepaald verbod op, iets wat je niet mag doen.
- Een voorrangsbord geeft aanwijzingen over wie waar voorrang heeft.
- Een aanwijzingsbord geeft bijvoorbeeld aan op welk soort weg je je bevindt.

OEFENING

Wat als ... de verkeerslichten op deze plek niet zouden werken?

Laat de kinderen uitleggen waaraan ze dit merken. Vraag aan de kinderen om een ander voorrangsbord te beschrijven. Geef hen de opdracht om alle verkeersborden die ze verder op hun route tegenkomen te onthouden om nadien uit te leggen wat ze gezien hebben.

▶ 26

KRUISPUNT MET VERKEERSLICHTEN ROELANDTSPLEIN ▶ ASTRIDLAAN: RECHTS AFSLAAN

9.2 OPLETTEN VOOR IN- EN UITSTAPPENDE REIZIGERS AAN BUSHALTE

In de Astridlaan en de Generaal Lemanlaan (in het verlengde ervan) passeer je enkele bushaltes. In de buurt van een bushalte kan je als fietser best voorzichtig zijn voor in- en uitstappende busreizigers. Als je mensen ziet wachten aan de halte, vertraag dan best. Passagiers die in- of uitstappen op de bus hebben steeds voorrang op aanrijdende fietsers.

GENERAAL LEMANLAAN OVERSTEKEN NAAR DAVERLOSTRAAT

Ga even aan de kant staan voor info- en oefeningmoment 10.1. Steek vervolgens zoals besproken de Generaal Lemanlaan en de Daverlostraat te voet over. In de Daverlostraat fiets je op de rijbaan langs de rechterkant. Hou even halt op een rustige plek voor info en oefening 10.2. Op het kruispunt van de Daverlostraat met Hadewijchstraat stop je voor de uitleg onder 10.3. Vervolgens fiets je door tot op een 20-tal meter voor het T-kruispunt waar Daverlostraat uitmondt in Leliestraat.

10.1 DRUKKE WEG OVERSTEKEN LANGS ZEBRAPAD MET DE FIETS AAN DE HAND

Om vanuit de Lemanlaan linksaf de Daverlostraat in te rijden, steek je best al stappend achtereenvolgens de Lemanlaan en Daverlostraat over. Zodra je de overkant van de Daverlostraat bereikt hebt, stap je op je fiets en rij je aan de rechterkant van de rijbaan de Daverlostraat in.

Oversteken met je fiets aan de hand doe je zo:

- Stel je met je fiets op aan het zebrapad in de Lemanlaan ter hoogte van de Daverlostraat.
- Als voetganger heb je hier voorrang op de fietsers in de Lemanlaan (doorlopende zebrastrepen over fietspad).
- Kijk eerst links,
- Dan rechts (om een algemeen beeld van de straat te krijgen),
- Terug links (om zeker te zijn dat die richting wel veilig is),
- Dan weer naar rechts (om zeker te zijn dat ook deze richting veilig is).
- Steek over terwijl je naar links kijkt,
- kijk voor het midden van de rijbaan naar rechts
- Stap goed door om snel aan de overkant te geraken.
- Let op voor je het fietspad aan de overzijde van de Lemanlaan dwarst! Je hebt hier als voetganger geen voorrang op de fietsers op het fietspad. Zebrastrepen lopen niet door op het fietspad.
- Stel je vervolgens op aan het zebrapad om de Daverlostraat over te steken.
- Je hebt hier voorrang op de fietsers op de fietssuggestiestrook die van links komen.
- Zodra je de overkant van Daverlostraat bereikt hebt, stap je terug op je fiets en fiets je verder aan de rechterkant van de rijbaan.

► 28

OEFENING

Vraag de leerlingen hardop te zeggen wat ze zien en doen. Zo krijg je zicht op het proces dat zich afspeelt. De kinderen zijn op die manier ook verplicht om de techniek te verwoorden.

GENERAAL LEMANLAAN OVERSTEKEN NAAR DAVERLOSTRAAT

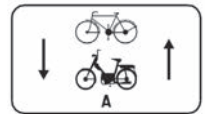
10.2 EENRICHTINGSTRAAT – FIETSEN IN TWEE RICHTINGEN TOEGELATEN

De smalle Daverlostraat is een eenrichtingsstraat. Dat wordt aangegeven door een blauw rechthoekig bord met witte pijl. De witte pijl, duidt de verplichte richting aan. Door het onderbord mogen fietsers en bromfietsers klasse A hier in beide richtingen rijden.

Aan het einde van de weg staat in de andere richting een rond rood bord met een witte streep. Ronde borden met een rode rand zijn verbodsborden. Dat bord verbiedt alle bestuurders, dus ook fietsers, om de straat in deze richting in te rijden.

Onder het blauwe bord hangt echter een wit bordje. Fietsers mogen hier wel in beide richtingen fietsen. De automobilisten die de Daverlostraat inrijden, worden gewaarschuwd dat fietsers ook uit de andere richting kunnen komen door het onderbord onder het blauwe bord met de witte pijl. De meeste automobilisten letten hier niet op en verwachten meestal geen tegenliggers. Vandaar dat hier aan de linkerkant van de rijbaan een fietssuggestiestrook is aangebracht.

Als je de Daverlostraat inrijdt komende van de Lemanlaan, rij je evenwel aan de rechterkant op de rijbaan. Hou ongeveer 1 meter afstand van de rand van de rijbaan. Kijk uit voor geparkeerde auto's (zie onder **2.3**).

FIETSSUGGESTIESTROOK (INFO)

Een fietssuggestiestrook is een gedeelte van de weg in een andere kleur of materiaal dan de rest van de rijbaan, in het rood bijvoorbeeld. Het is een opvallende strook op de rand van de rijbaan die niet wordt afgebakend door strepen en niet is aangeduid door een speciaal verkeersbord omdat de strook deel uitmaakt van de rijbaan. Dit betekent dat er voertuigen op mogen rijden. Voertuigen mogen ook stilstaan en parkeren op de fietssuggestiestrook.

Een fietspad daarentegen is een deel van de openbare weg dat voor het verkeer van fietsers en bromfietsers klasse A is voorbehouden. Auto's mogen er dus geen gebruik van maken want een fietspad maakt geen deel uit van de rijbaan.

GENERAAL LEMANLAAN OVERSTEKEN NAAR DAVERLOSTRAAT

10.3 HOEK DAVERLOSTRAAT – HADEWIJCHSTRAAT: VERKEERSBORDEN

Ongeveer 250 meter verder steek je het kruispunt van Daverlostraat en Hadewijchstraat- Cesar Gezellestraat over. Herhaal hier volgende oefeningen:

Kruispunt oversteken – voorrang aan rechts (info en oefening 8.1).

OEFENING

Vraag de leerlingen hardop te zeggen wat ze zien en doen. Zo krijg je zicht op het proces dat zich afspeelt. De kinderen zijn op die manier ook verplicht om de techniek te verwoorden.

Verkeersborden (info en oefening 9.1).

OEFENING

Vraag een kind om een andere aanwijzingsbord, verbodsbord te omschrijven. Vraag de andere leerlingen zo snel mogelijk te zeggen waar dat voor staat. Een voorbeeld: rond wit bord met een rode rand.

T-KRUISPUNT DAVERLOSTRAAT ► LELIESTRAAT: RECHTS AFSLAAN

Net voor het kruispunt met de Leliestraat geef je het info- en oefenmoment 11.1. Sla vervolgens rechts af en fiets in de Leliestraat en de Weidestraat in het verlengde ervan tot aan het rondpunt waar Weidestraat en Odegemstraat elkaar kruisen. Gebruik het fietspad aan de rechterkant van de rijbaan. Hou onderweg regelmatig halt bij het kruisen van zijwegen langs rechts en pas de voorrangsregels toe (info en oefening 11.2).

11.1 RECHTS AFSLAAN OP T-KRUISPUNT

Het fietspad op het kruispunt Daverlostraat met Leliestraat doet dienst als een soort bypass. Daardoor kunnen fietsers gemakkelijk vanuit de Daverlostraat de Rubenslaan in fietsen. Komende van de Lemanlaan rijd je niet via de bypass naar de Rubenslaan. Je fietst hier door naar het kruispunt, om daar rechts op de rijweg af te slaan (zie pijl op de foto). Vanaf daar rijd je naar het fietspad in de Lelie. Hou wel rekening met voorrang van rechts aan het verkeer komende vanuit de Rubenslaan.

OEFENING

Doe de oefening voor terwijl je luidop zegt wat je doet. Laat de kinderen de verschillende stapjes nog eens luidop zeggen en laat ze vervolgens zelf een voor een het manoeuvre uitvoeren.

► 31

T-KRUISPUNT DAVERLOSTRAAT ► LELIESTRAAT: RECHTS AFSLAAN

11.2 VOORRANG AAN RECHTS IN LELIESTRAAT EN WEIDESTRAAT

In de Leliestraat en de Weidestraat, in het verlengde van de Leliestraat, rij je op het eenrichtingsfietspad aan de rechterkant van de rijbaan. Je dwarsst hier vele wegen die van rechts op de Leliestraat en de Weidestraat uitmonden. Let goed op de voorrang-aan-rechtsregel en hoe die op verschillende manieren wordt toegepast.

VOORRANG AAN RECHTS (INFO HERHALING)

Voorrang aan rechts geldt op elk kruispunt waar geen verkeerslichten, verkeersborden of een politieagent de voorrang regelen. Voorrang aan rechts betekent dat een bestuurder voorrang moet geven aan de bestuurder die van rechts komt aangereden. Zelfs als hij gestopt is, behoudt hij toch zijn voorrang. Vaak staan er aanwijzingen aan het kruispunt om bestuurder er eraan te herinneren dat op dit kruispunt voorrang aan rechts geldt: zoals het verkeersbord met het kruis of een kruis op de weg.

OEFENING

Sta stil bij elke zijstraat die van rechts uitmondt in de Leliestraat en de Weidestraat en bespreek telkens de situatie met de kinderen. Vragen die daarbij helpen:

Staan er verkeersborden die meer info geven? (voorrangsborden)

Zijn er wegmarkeringen die meer info geven (haaiantanden, stopstreep, doorlopend fietspad, fietsoversteek, fietssuggestiestrook, ...).

Bespreek het telkens met de kinderen en pas de regels toe (zie o.m. fiche 2.4).

HOEK WEIDESTRAAT ► ODEGEMSTRAAT: ROTONDE NEMEN

Hou bij de rotonde halt voor info- en oefenmoment over wat een rotonde is en hoe je die als fietser moet nemen. Rij daarna de Odegemstraat in op het fietspad aan de rechterkant van de rijbaan en hou halt ter hoogte van de eerste zijstraat op je linkerkant: de Canadaring.

Een rotonde is een rond plein dat je met de rijrichting mee moet volgen.

Aan de rotonde zie je een omgekeerde driehoek en haaiantanden op de rijbaan. De omgekeerde driehoek is een voorrangsbord en betekent dat weggebruikers die uit die straat komen zo nodig moeten stoppen en voorrang moeten verlenen aan weggebruikers op de rotonde.

De regel is dat bestuurders op de rotonde voorrang hebben op bestuurders die de rotonde willen oprijden. Bij het oprijden van de rotonde moeten bestuurders geen richtingaanwijzers gebruiken. Om de rotonde te verlaten, moeten de richtingaanwijzers wel gebruikt worden.

Zo rij je als fietser de rotonde op:

- Bij het oprijden van een rotonde geef je voorrang aan weggebruikers die al op de rotonde zijn. Je ziet de haaiantanden op het wegdek die duidelijk aangeven dat je moet stoppen en voorrang moet verlenen.
- Is er een fietspad, gebruik dat dan. Is er geen en moet je op de rijbaan fietsen, fiets dan niet uiterst rechts op de rotonde, maar maak je goed zichtbaar en fiets in het midden van de rijstrook.
- Automobilisten op de rotonde die willen afslaan, moeten aan fietsers op de rotonde voorrang verlenen. Omdat dit niet altijd gebeurt, kan je als fietser best vertragen en zo nodig je voorrang afstaan in plaats van aangereden te worden! Kijk bij elke afslag achterom om na te gaan of de richtingaanwijzer van de auto achter je aanstaat en of hij voor je stopt.
- Geef een teken met je rechterarm als je de rotonde wil verlaten.

Op deze rotonde is er een doorlopend fietspad voorzien. Je ziet dat het fietspad afgebakend is met onderbroken witte lijnen.

OEFENING

Leg goed uit hoe de leerlingen de rotonde moeten nemen. Rij eerst zelf een rondje rond de rotonde als voorbeeld en laat de leerlingen alle tips nog eens herhalen. Laat de leerlingen vervolgens individueel rond de rotonde rijden. De andere leerlingen mogen zeggen wat elke leerling goed of fout deed.

ODEGEMSTRAAT ► CANADARING ► K. ANDRIESSTRAAT: 2X LINKS AFSLAAN

Steek de Odegemstraat over (info- en oefenmoment 13.1) en rij links de Canadaring op. Rij op de rijbaan aan de rechterkant tot waar de Canadaring uitmondt in de Kanunnik Andriesstraat. Hier moet je links afslaan (zie 13.2). Rij vervolgens tot waar de K. Andriesstraat uitmondt in de Weidestraat. Rij ook hier op de rijbaan aan de rechterkant.

13.1 STRAAT OVERSTEKEN MET DE FIETS

Vanuit de Odegemstraat links afslaan en de Canadaring inrijden, doe je zo:

- Rij op het fietspad aan de rechterkant van de rijbaan tot net voorbij de kruising met Canadaring aan je linkerkant.
- Stop aan de rand van het fietspad.
- Kijk goed linksachter je en rechtsvoor je in de Odegemstraat of er bestuurders aankomen, zij hebben voorrang.
- Kijk ook of er geen verkeer uit de Canadaring komt, ook dat heeft voorrang.
- Als de rijbaan volledig vrij is, steek je al fietsend over.
- Op de Canadaring fiets je op de rijbaan aan de rechterkant.

Opgelet: steek de Odegemstraat recht over ter hoogte van de rechterkant van Canadaring, niet schuin.

OEFENING

Vraag de leerlingen hardop te zeggen wat ze zien en doen. Zo krijg je zicht op het proces dat zich afspeelt. De kinderen zijn op die manier ook verplicht om de techniek te verwoorden.

► 34

13.2 LINKS AFSLAAN OP RUSTIG T-KRUISPUNT – VOORRANG AAN RECHTS

Herhaal hier het info- en oefenmoment onder 4.

OEFENING

Ga op een veilige plaats staan en laat de leerlingen een voor een het links afslaan oefenen, waarbij ze hardop moeten zeggen wat ze doen.

KANUNNIK ANDRIESSTRAAT ► WEIDESTRAAT: RECHTS AFSLAAN OP T-KRUISPUNT–DODE HOEK

Rij na het info en het oefenmoment hieronder, door tot een 20-tal meter voor de rotonde waar de Weidestraat kruist met Dries en Leenhof.

Op dit T-kruispunt mondt de K.Andriesstraat loodrecht uit op de Weidestraat. Rechts afslaan doe je hier als volgt:

- Bij het naderen van het T-kruispunt vertraag je.
- Pas de voorrangsregels toe: kijk hiervoor naar verkeersborden en wegmarkeringen. In deze situatie zijn die er niet en geldt voorrang aan rechts. Dit betekent dat de auto's voor je moeten stoppen.
- Steek je rechterarm uit om aan weggebruikers achter je duidelijk te maken dat je rechts wil afslaan.
- Als de rijbaan vrij is, neem je een scherpe bocht naar rechts.
- Fiets rechts van de paaltjes en met beide handen aan het stuur verder langs de rechterkant van de rijbaan in de Weidestraat.

Opgelet: je hebt hier wel voorrang op het verkeer dat van links komt in de Weidestraat maar wees op je hoede! Rij pas verder als je er zeker van bent dat de automobilist je gezien heeft en je voorlaat.

DODE HOEK (INFO)

Naast, voor en achter een vrachtwagen zijn er heel wat gevarenczones waar de chauffeur je niet kan zien, dit noemt men de zogenaamde dode hoek. Hou daarom altijd voldoende afstand achter of voor een vrachtwagen. Rechts van de vrachtwagen is de dodehoekzone het grootst. De paaltjes op het T-kruispunt hier beschermen je als fietser voor bestuurders en vrachtwagens die rechts afslaan (dode hoek).

OEFENING

Vraag de leerlingen hardop te zeggen wat ze zien en doen. Zo krijg je zicht op het proces dat zich afspeelt. De kinderen zijn op die manier ook verplicht om de techniek te verwoorden.

HOEK WEIDESTRAAT ► DRIES: ROTONDE

Voor de rotonde neem je even plaats op het voetpad rechts van de rijbaan voor info- en oefening 15.1. Rij vervolgens de Dries in. Neem het vrijliggende fietspad aan de rechterkant van de rijbaan en rij tot aan de bibliotheek. Geef info- en oefenmoment 15.2 aan het zebrapad en steek vervolgens over.

15.1 ROTONDE ZONDER FIETSPAD

Voor de rotonde neem je even plaats op het voetpad rechts van de rijbaan voor de info en oefening. Kijk hierbij terug naar de uitleg onder 12.

Zo rij je als fietser deze rotonde op :

- Vertraag een stukje voor de rotonde.
- Kijk over je linkerschouder naar het verkeer achter je. Zorg ervoor dat je goed rechts blijft rijden.
- Steek je linkerarm uit om aan te geven dat je wil voorsorteren.
- Neem je stuur opnieuw met beide handen vast en rij naar het midden van de rijstrook als er geen verkeer achter je is of als de auto's achter je stoppen.
- Stop aan de haaiantanden, zet een voet op de grond.
- Bij het oprijden van de rotonde geef je voorrang aan de weggebruikers op de rotonde.
- Er is geen fietspad op de rotonde, dus moet je op de rijbaan rijden. Fiets niet uiterst rechts op de rotonde, maar maak jezelf goed zichtbaar. Fiets eerder in het midden van de rijstrook. Laat auto's achter je rijden.
- Geef een teken met je rechterarm als je de rotonde wil verlaten.
- Rij rechtsaf de Dries in en neem het vrijliggende fietspad aan de rechterkant van de rijbaan.

Opgelet: deze rotonde is heel klein waardoor het meer lijkt op een gewoon kruispunt waar je voorrang moet afstaan (omgekeerde driehoek met rode rand). Het verkeer kan in dit geval enkel van links komen. Wees voorzichtig en wacht tot de rotonde volledig vrij is, alvorens de rotonde op te rijden.

Omdat de rotonde zo klein is, moet je hier ook extra uitkijken voor vrachtwagens. Hou voldoende afstand en blijf achter de vrachtwagen. Rechts van de vrachtwagen ben je niet zichtbaar voor de chauffeur (dode hoek). Hou er, eens op de rotonde ook rekening mee dat vanuit het A.Z. Sint-Lucas eventueel prioritaire voertuigen kunnen komen aanrijden.

► 36

OEFENING

Leg goed uit hoe de leerlingen de rotonde moeten nemen. Rij eerst zelf een rondje rond de rotonde als voorbeeld en laat de leerlingen alle tips nog eens herhalen. Laat de leerlingen vervolgens individueel rond de rotonde rijden. De andere leerlingen mogen zeggen wat elke leerling goed of fout deed.

HOEK WEIDESTRAAT ► DRIES: ROTONDE

15.2 OVERSTEKEN VAN DE DRIES MET FIETS AAN DE HAND OVER ZEBRAPAD

Om terug naar het startpunt van de VERO-route aan de bibliotheek te rijden, steek je de Dries best over via het zebrapad met de fiets aan de hand. Kijk hiervoor terug naar info en **oefening 10.1**.

Let op voor het fietspad aan de overzijde van de Dries! Je hebt hier als voetganger geen voorrang op de fietsers op het fietspad (zebrastrepen lopen niet door op het fietspad!)

OEFENING

Vraag de leerlingen hardop te zeggen wat ze zien en doen. Zo krijg je zicht op het proces dat zich afspeelt. De kinderen zijn op die manier ook verplicht om de techniek te verwoorden.

AANKOMST AAN DE BIBLIOTHEEK ▶ JE FIETS VEILIG STALLEN

Terug aangekomen aan de bibliotheek kan je ter afsluiting volgende tips geven rond je fiets veilig stallen en bijhorende oefening inlassen. Je kan deze oefening ook thuis of in de school doen.

TIPS OM JE FIETS VEILIG TE STALLEN:

- Stal je fiets bij voorkeur in een fietsstalling.
- Stal je fiets nooit op een plaats waar dat verboden is of waar het een gevaarlijke hindernis vormt voor voetgangers of eventuele andere fietsers.
- Zorg ervoor dat je een goed en veilig slot hebt.
- Stal je fiets steeds slotvast en maak hem vast aan een vast voorwerp, ook al is het maar voor heel even.
- Neem waardevolle voorwerpen (zoals fietshelm of boekentas) van de fiets of uit de fietszakken.
- Laat je fiets registreren bij de gemeente.
- Wordt je fiets toch gestolen, doe dan zo snel mogelijk aangifte bij de politie of via police-on-web.

OEFENING

De leerlingen moeten bij het startsein zo snel mogelijk hun fiets wegzetten, op slot doen en weer bij de leerkracht komen staan. Vervolgens kijken ze wie zijn fiets correct heeft weggezet, wie zijn fiets hinderlijk geplaatst heeft en wie zijn fiets niet goed heeft vastgemaakt.

VERKEERSBORDENFICHE

GEVAARSBORDEN

Gevaarlijke bocht. Bocht naar links.

Verhoogde inrichting.

Plaats waar veel kinderen komen.

VOORRANGSBORDEN

Voorrang verlenen.

Kruispunt waar de algemene regel, voorrang van rechts, geldt.

Stoppen en voorrang verlenen.

Smalle doorgang: je moet voorrang verlenen aan de tegenliggers.

Voorrang op het volgende kruispunt.

► 39

VERBODSBORDEN

Verboden richting voor ieder bestuurder.

Verboden toegang voor bestuurders van rijwielen.

Het onderbord betekent dat dit verbod niet geldt voor fietsers.

Verboden toegang voor voetgangers.

Verboden toegang, in beide richtingen, voor iedere bestuurder.

Verboden om aan het volgende kruispunt af te slaan in de richting van de pijl.

GEBODSBORDEN

Verplicht de door de pijl aangeduide richting te volgen.

Verplicht rondgaand verkeer.

Verplicht fietspad.

Deel van de openbare weg voorbehouden voor het verkeer van voetgangers, van fietsen en van tweewielige bromfietsen klasse A.

Deel van de openbare weg voorbehouden voor het verkeer van voetgangers en fietsers.

AANWIJZINGSBORDEN

'Schoolomgeving': zone van een of meer openbare wegen of gedeelten ervan, waarin de toegang tot een school is inbegrepen en waar maximum 30 km/uur geldt.

Bestaande aanduiding begin en einde bebouwde kom.

Einde van een bebouwde kom. Dit verkeersbord wordt rechts geplaatst op elke uitvalsweg van een bebouwde kom; het mag links herhaald worden.

Wegwijzer. De afstand in km kan op de wegwijzer aangeduid zijn.

Eénrichtingsverkeer. Dit onderbord geeft aan dat fietsers wel mogen in beide richtingen rijden.

Oversteekplaats voor voetgangers.

Oversteekplaats voor fietsers.

Opstelvak voor fietsers en bestuurders van tweewielige bromfietsen.

Doodlopende straat maar fietsers en voetgangers kunnen wel door.

Fietsstraat, de fietser heeft absolute voorrang op gemotoriseerde voertuigen.

Onder/bovengrondse oversteekplaats voor voetgangers.

7

WAT BETEKEN...

Bebouwde kom Een gebied met bebouwing dat men aankondigt met de verkeersborden F1 en F3. In de bebouwde kom mag je maximum 50 km/uur rijden (www.wegcode.be).

Bestuurder Al wie een voertuig bestuurt of trek-, last- en rijdieren of vee geleidt of bewaakt, ook fietsers. Bestuurders van voortbewegingstoestellen (skaters, steppers, skeelers, rolstoelpatiënten, rollators...) moeten de regels die van toepassing zijn op fietsers volgen als ze zich sneller voortbewegen dan stapvoets. Zij zijn dus ook bestuurders.

Fietsopstelvak De zone, al dan niet aansluitend op een fietspad, afgebakend door twee stopstrepen met een wit fietssymbool, duidt de plaats aan waar fietsers zich moeten opstellen als het verkeerslicht op rood staat.

Fietsoversteekplaats (met blokmarkeringen) Deze oversteekplaatsen worden afgebakend door twee onderbroken strepen gevormd door witte vierkanten of parallelogrammen (blokmarkeringen). Hier heb je als fietser geen voorrang. Om de voorrangsregeling te verduidelijken, worden vaak haaiantanden en verkeersbord B1 (omgekeerde driehoek met rode rand) aangebracht op het fietspad vlak voor de oversteek.

Fietspad Het deel van de openbare weg dat voor het verkeer van fietsen en tweewielige bromfietsen klasse A is voorbehouden door de verkeersborden D7, D9 of door de wegmarkeringen bedoeld in artikel 74. Het fietspad maakt geen deel uit van de rijbaan.

Fietsstraat In een fietsstraat mogen fietsers de volledige breedte van de rijbaan (eenrichtingsverkeer) of de helft van de rijbaan langs de rechterzijde (tweerichtingsverkeer) gebruiken. Gemotoriseerde voertuigen mogen fietsers niet inhalen en maximum 30 kilometer per uur rijden. Het begin en einde van een fietsstraat wordt aangeduid met blauwe aanwijzingsborden en een logo op het wegdek.

Fietsuggestiestrook Het is een opvallende strook in een andere kleur (steeds meer bruin). Het zijn geen fietspaden, ze zijn niet opgenomen in het verkeersreglement en hebben geen juridische waarde, ze zijn een deel van de rijbaan. Fietsers zijn niet verplicht ze te gebruiken en ook automobilisten mogen eroverheen. Fietsers hebben geen speciale voorrang op een fietsuggestiestrook, je past er als fietser dezelfde voorrangsregels toe als de auto's (bv. voorrang van rechts).

Geparkeerd voertuig Een voertuig dat langer stilstaat dan nodig is om in of uit te stappen of om te laden of te lossen.

Kruispunt De plaats waar twee of meer openbare wegen samenkomen.

Manoeuvre Een zijdelingse verplaatsing of verandering van richting.

Rijbaan Het deel van de openbare weg ingericht voor het voertuigenverkeer.

Schoolstraat Een schoolstraat is een straat waarin de toegang van een school gevestigd is en waarbij het begin en het einde van de schooldag motorvoertuigen gedurende een half uur worden geweerd. De openbare weg is dan voorbehouden voor voetgangers, rijwielen (fietsen, drie- en vierwielers) en speed pedelecs. Het uitrijden van een schoolstraat is toegelaten.

Verkeersplateau Een verhoging op de rijbaan die dient om de snelheid te matigen.

Voertuig Elk middel van vervoer te land.

Voetpad of trottoir Het gedeelte van de openbare weg, al dan niet verhoogd aangelegd ten opzichte van de rijbaan, dat voor voetgangers is voorbehouden. Het trottoir is verhard en de scheiding ervan met de andere gedeelten van de openbare weg is duidelijk herkenbaar voor alle weggebruikers.

Voortbewegingstoestel (skateboard, skeelers, step, rolstoel, rollator...) Een gebruiker van een voortbewegingstoestel wordt beschouwd als een voetganger indien hij/zij niet sneller voortbeweegt dan stapvoets. Hij/zij wordt als fietser beschouwd indien de verplaatsing sneller is dan stapvoets, in dit geval moet op het fietspad worden gereden.

Weggebruiker Elke persoon die gebruikmaakt van de openbare weg.

Zebrapad Een oversteekplaats voor voetgangers.

Zone 30 Een zone afgebakend door verkeersborden F4a en F4b. Binnen een zone 30 mag je maximum 30 km/uur rijden.

Zachte weggebruiker Een voetganger of fietser.

COLOFON

Redactie

Sabine Verstraeten, Mobiel 21 vzw
Ilse Vleugels, Mobiel 21 vzw

Foto's

Ilse Vleugels, Mobiel 21 vzw
Piet Verroens, Mobiel 21 vzw
Nadine Maes, Mobiel 21 vzw

Kaart

Nadine Maes, Mobiel 21 vzw

Lay-out

Nadine Maes, Mobiel 21 vzw

ISBN 9789491511349
D/2017/6695/04

Datum

Augustus 2017

Verantwoordelijke uitgever

Elke Bossaert, Mobiel 21 vzw

Mobiel 21 vzw realiseerde deze brochure op vraag van stad Brugge

► 43

MOBIEL21
ZET MENSEN IN BEWEGING

B R U
G G E

Politie
LOKALE POLITIE
BRUGGE

Mobiel 21 vzw
Vital Decosterstraat 67 A / 0101
3000 LEUVEN
Tel. +32 (0)16 23 94 65

info@mobiel21.be
www.mobiel21.be

Alle rechten voorbehouden. Behoudens de uitdrukkelijk bij wet bepaalde uitzonderingen mag niets van deze uitgave worden veelevoudigd, vertaald of aangepast, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Mobiel 21 vzw©2017

verkeerseducatieve Route voor fietsers in Assebroek

